

ZAKLJUČNO POROČILO
PROJEKTA

OZNAKA PROJEKTA – P 6.1
VEM v okviru Centrov za socialno delo – socialna aktivacija

Datum pričetka projekta: 9. 6. 2016
Datum zaključka projekta: 12. 12. 2017

Zoran Kotolenko
vodja projekta

Datum poročila: Januar 2018

KAZALO

1	POTEK IZVEDBE PROJEKTA.....	1
1.1	VSEBINA.....	1
1.1.1	Področje socialnega varstva	1
1.1.2	Reorganizacija Centrov za socialno delo.....	1
1.1.3	Socialna aktivacija kot del reorganizacije Centrov za socialno delo.....	3
1.1.4	Usklajenost s strateškimi dokumenti.....	5
1.2	TERMINSKI NAČRT	7
1.3	FINANČNA KONSTRUKCIJA.....	9
1.4	DOSEŽENI REZULTATI.....	10
1.4.1	Vzpostavitev projektne enote za socialno aktivacijo	10
1.4.2	Območja delovanja.....	10
1.4.3	Vzpostavitev sistema sodelovanja z relevantnimi institucijami – protokoli sodelovanja.....	11
1.4.4	Izobraževanje in usposabljanje	11
1.4.5	Materialna sredstva	11
1.4.6	Programi socialne aktivacije	12
1.4.7	Promocija	13
1.4.8	Zakonodaja	13
1.5	UČINKI	14
1.6	OBRAVNAVANI ZASTOJI IN REŠITVE	15
1.7	OBRAZLOŽITVE RAZLIK IN ODMIKOV	16
2	ZAKLJUČEK	17
	Tabela 1: Izvajanje posameznih faz ZEP 6.1.....	7
	Tabela 2: Kronološki potek izvajanja faz projekta po kvartalnih leta.	8
	Tabela 3: Načrtovani stroški projekta ZEP 6.1.....	9
	Tabela 4: Neposredni finančni učinki projekta ZEP 6.1.....	14

1 POTEK IZVEDBE PROJEKTA

1.1 VSEBINA

1.1.1 Področje socialnega varstva

Področje socialnega varstva je eden od sklopov socialne varnosti in temelji na socialni pravičnosti, solidarnosti ter na načelih enake dostopnosti in proste izbire oblik. Temeljno izhodišče ukrepov na področju socialnega varstva je zagotavljanje dostojanstva in enakih možnosti ter preprečevanje socialne izključenosti.

Temeljne usmeritve in mehanizme, ki jih bo ministrstvo, pristojno za socialne zadeve, spodbujalo na področju socialnega razvoja, je mogoče opredeliti kot politiko socialnega razvoja, usmerjenega v spodbujanje enakih možnosti in omogočanje družbene participacije na osnovi vlaganja v ljudi ter preverjanju vseh sistemov socialne varnosti in k posameznikom prilagojene ukrepe. Korekcije različnih področij in sistema socialne varnosti v širšem smislu bodo v prihodnje po eni strani usmerjene v izboljšanje položaja socialno najbolj šibkih skupin v okviru splošne solidarnosti, po drugi strani pa v vzpostavljanje sistemov dodatne socialne varnosti. Razvoj javnih služb bo upošteval nujnost boljše dostopnosti storitev kakor tudi enakomerno regionalno dosegljivost, individualizacijo storitev in odpravljanje monopolov pri izvajanju javne službe ob racionalnosti v organiziranosti.

Temeljni pogoj za delovanje Slovenije kot socialne države je usklajen gospodarski in socialni razvoj. Strategijo socialnega razvoja usmerja socialna politika kot sklop ciljev, ukrepov in drugih instrumentov, ki jih država razvija in uporablja zato, da bi posamezniki in skupine prebivalstva lahko zadovoljevali svoje osebne in skupne interese ter delovali kot polnopravni in enakopravni člani družbe in države.

Socialno politiko v ožjem smislu opredeljujejo ukrepi za zagotavljanje socialne varnosti posameznika. Socialno varnost določajo strokovna načela, pravila in dejavnosti, ki posamezniku omogočajo, da se vključi in ostane vključen v družbeno okolje in v njem aktivno deluje. Pri tem država zagotavlja materialne in socialne pravice, posameznik pa prispeva v obliki davkov in drugih obveznih dajatev.

Vloga države se bo na področju socialnega varstva iz funkcije zagotavljanja izvajanja javnih služb spreminjala v funkcijo urejanja in določanja obsega in pogojev za izvajanje javne službe ter potrebnega minimalnega standarda in nadzora nad izvajanjem teh služb.

Socialna varnost je širše zasnovan model državnih ukrepov na različnih področjih za zagotovitev socialne varnosti in vključuje zdravstvene, delovnopravne, stanovanjske, izobraževalne in ostale vidike ter je nadrejen pojem socialnemu varstvu, ki je definiran z vrstami storitev in denarnih dajatev skupinam in posameznikom, ki nimajo zadostnih sredstev za preživljanje.

V Republiki Sloveniji smo sprejeli definicijo socialne varnosti kot pravico posameznika, da je zavarovan za tveganja za primer bolezni, nezaposlenosti, starosti, poškodb pri delu, invalidnosti, materinstva, preživljanja otrok ter dajatve družinskim članom po smrti osebe, ki preživlja družino in za pravice, ki so v Sloveniji urejene z Zakonom o socialnem varstvu. Država je po določbah Ustave Republike Slovenije dolžna urediti obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje in skrbeti za njihovo delovanje. Hkrati pa je dolžna varovati družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter za to ustvarjati potrebne razmere.

1.1.2 Reorganizacija Centrov za socialno delo

Reorganizacija mreže Centrov za socialno delo je celovit proces uvajanja sprememb na socialnem področju. Reorganizacija centrov za socialno delo je nujna, ker sedanja praksa pri njihovem delovanju kaže na:

- preveliko razdrobljenost CSD in premajhno regionalno povezanost,
- po velikosti neprimerljive centre, kar za manjše centre pomeni manj možnosti timskega dela in interdisciplinarnega pristopa ter manj možnosti imenovanja nevtrálnih članov strokovnih komisij,
- pomanjkanje specialističnega kadra v manjših centrih,
- različne vsebinske pristope pri reševanju primerljivih področij oziroma različne prakse izvajanja standardiziranih storitev in
- uporabo različnih pisarniških, računovodskih, upravljavskih sistemov idr.

Z reorganizacijo je potrebno je zagotoviti enak standard storitev vsem uporabnicam in uporabnikom, izboljšanje dostopnosti storitev in možnosti izbire, multiprofesionalen dostop do uporabnice in uporabnika ter njene/njegove obravnave, poudarek na razvoju in krepitvi storitev in večjo vključitev uporabnic in uporabnikov v preventivne in skupnostne programe.

Poglavitni cilji reorganizacije CSD so:

- poenostavitev upravnih postopkov po ZUPJS in s tem razbremenitev delavcev CSD, povečanje učinkovitosti in kakovosti dela,
- vzpostavitev skupne službe in s tem racionalizacija upravljaljskih procesov (racionalizacija dela, virov in sredstev),
- omogočiti »več prostora in več časa« za izvajanje strokovnih nalog,
- omogočiti razvoj novih oblik strokovnega dela,
- poenotiti delovanje CSD,
- omogočiti večjo dostopnost do storitev in možnost izbire idr.

Reorganizacija CSD poteka v treh stebrih/aktivnostih:

- prestrukturiranje Centrov za socialno delo,
- informativni izračun in
- vzpostavitev sistema socialne aktivacije.

Prestrukturiranje Centrov za socialno delo je nujno z vidika boljšega izvajanja storitev za uporabnike in ločevanja upravnih postopkov od strokovnega dela v mreži CSD. V sedanji mreži CSD-jev deluje 62 organizacijskih enot, v katerih je zaposlenih približno 1.250 oseb. Mreža je neustrezno organizirana tudi zaradi velikih razlik pri velikosti CSD-jev; v Mariboru je zaposlenih 90 oseb, v Metliki pa le 7. Pri takšni organiziranosti je nemogoče v vseh enotah opravljati vse naloge, kot jih določa zakonodaja iz tega področja.

Sprememba mreže CSD zajema ustanovitev 16 regijskih CSD, iz obstoječih 62 CSD-jev pa se oblikuje mreža 63 enot (Maribor se razdeli v 2 enoti).

Regijski center bo opravljal naloge povezane s finančnim in računovodskim poslovanjem, koordiniral izvajanje storitev in nalog v regiji, oblikoval mobilni strokovni tim, interventno službo, krizne centre in odločal v upravnih postopkih po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev.

Enote CSD bodo vstopna točka za vse pravice oseb v skladu z zakonodajo iz tega področja, izvajale bodo strokovne naloge in socialno varstvene storitve, javna pooblastila, ki jih določa zakonodaja, skrbele bodo za izvajanje socialnih programov, sprejemale pa bodo tudi vloge za vse pravice, o katerih bodo odločali regijski centri CSD.

Enote CSD bodo torej usmerjene predvsem v delo z uporabniki storitev, medtem ko bo regijski center koordiniral delo v regiji in interveniral v določenih primerih in nudil strokovno pomoč enotam preko mobilnega strokovnega tima. Takšna organizacija omogoča več terenskega dela in večjo odzivnost.

Zakon o socialnem varstvu in uredba, ki določata novo organizacijo, sta bila sprejeta ob koncu leta 2017. Trenutno so v pripravi osnutki aktov o ustanovitvi, ki jih bo predvidoma spomladi potrdila Vlada RS in tudi imenovala v.d. direktorje CSD.

V nadaljevanju bodo v.d. direktorji uredili vpis novih CSD-jev v register, pripravili sistemizacije delovnih mest, ustrezne interne akte in nove pogodbe o zaposlitvi, poiskali ustrezne poslovne prostore in uredili dokumentarni sistem. V celoti bo nova organizacija CSD-jev zaživela s 1. 10. 2018.

Informativni izračun bo povečal transparentnost odločanja o pravicah iz javnih sredstev in se bo uporabljal pri vseh pravicah iz javnih sredstev. Ideja je, da še pred izdajo končne odločbe CSD z informativnim izračunom seznanijo stranko, ali izpolnjuje splošne pogoje za pridobitev pravice, kakšen je premoženjski položaj družine, katero premoženje in dohodki so se upoštevali, v kakšni višini, in kakšne pravice/subvencije na podlagi izračunov centra posamezniku/družini pripadajo. CSD-ji bodo informativne izračune pričeli izdajati 1. 1. 2019. Če se bo stranka z vsebino informativnega ugovora strinjala, bo informativni izračun postal odločba, v nasprotnem primeru pa bo ugovor stranke rešil CSD. Ne gre torej za vsebinske spremembe posameznih pravic, ampak predvsem za način izdaje odločb/informativnih izračunov (procesna/tehnična izvedba), ki koristi tako CSD-jem kakor tudi strankam.

Cilji projekta informativnega izračuna so:

- razbremenitev strank (vlaganja vlog za letne pravice),
- narediti postopke odločanja o pravicah/subvencijah na centrih bolj pregledne (seznanitev strank z vsemi pomembnimi okoliščinami pred izdajo odločbe),
- odprava preobremenjenosti CSD-jev z administrativno upravnimi postopki,
- večja usmerjenost k reševanju konkretnih stisk uporabnikov (centri na terenu)
- odprava zaostankov pri reševanju pritožb zoper odločbe CSD-jev v zvezi s pravicami iz javnih sredstev.

Projekt vsebuje dva koncepta: informativni izračun in avtomatični informativni izračun za letne pravice.

Informativni izračun je namenjen obravnavi vseh socialnih transferjev, ki jih, skladno z ustrežno zakonodajo, lahko pridobi državljan RS. V tem okviru bo npr. obravnavana tudi denarna socialna pomoč (ki je lahko enkratna ali za določeno obdobje).

Avtomatični informativni izračun pa je posebna oblika informativnega izračuna, ki prinaša poenostavitev postopka odločanja o pravicah iz javnih sredstev. Uporabljal se bo samo pri letnih pravicah iz javnih sredstev (otroški dodatek, subvencije vrtca, malice, kosila, državna štipendija), ne pa npr. za prejemnike denarne socialne pomoči. Avtomatični informativni izračun omogoča avtomatično podaljševanje letnih pravic enkrat letno. Uporabnik bo tako od 1. 1. 2019 dalje podal vlogo samo za prvo uveljavljanje pravice. Temu sledi avtomatično vsakoletno preverjanje izpolnjevanja pogojev za letne pravice (npr. vložiti vlogo za otroški dodatek ob rojstvu otroka, potem pa ti vloge za dodatek ni potrebno več vložiti). Obdelava podatkov bo avtomatizirana, kar pomeni, da bodo strokovni delavci bistveno razbremenjeni administrativnega dela (računalniški sistem bo sam izvedel postopek pridobivanja podatkov, izvedel odločitve in posredoval odločbo v masovno tiskanje). Tako bodo imeli več časa za delo na terenu in s strankami.

Letno centri izdajo približno 750.000 odločb/sklepov, od tega ca. 60 % za letne pravice. V vseh primerih postopek o letnih pravicah ne bo mogel biti v celoti avtomatiziran (kot primer: ni podprto pridobivanje podatkov o prihodkih iz tujine – tam se bo sistem ustavil in bo strokovni delavec centra primer zaključil »ročno«). Pričakujemo, da bo avtomatičnih informativnih izračunov (izdanih brez posredovanja strokovnih delavcev) približno 200.000, ostali bodo izdani ob asistenci strokovnih sodelavcev.

Učinkovit sistem socialne aktivacije (projekt VEM 6.1) kot del reorganizacije CSD-jev je podrobno predstavljen v nadaljevanju poročila.

V tem uvodu je pomembno pojasniti, da se ta projekt izvaja na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve in ne v mreži CSD. Takšna odločitev je bila sprejeta zaradi ocene, da bo nemogoče istočasno uvajati organizacijske spremembe v mreži CSD-jev in nov pristop do uporabnikov. Spremembe bi bile prevelike in tvegane za neuspeh prisotno v preveliki meri. Prav tako nismo želeli socialne aktivacije kot strokovnega procesa obravnavati skupaj z novo organizacijo, ki je obenem tudi politični proces, saj bi tako socialna aktivacija lahko bila deležna negativne podobe v javnosti, ki je mnogokrat spremljevalec ob uvedbi organizacijskih sprememb v tovrstnih mrežah institucij.

Odločitev je bila logična tudi zato, ker je to tako zahteven proces, da mora biti centraliziran in voden s strani ministrstva. Vsekakor bo sistem socialne aktivacije v prihodnosti umeščen v reorganizirano mrežo CSD-jev (predvidoma 2022).

Sistem socialne aktivacije obsega zaposlitev ustreznih kadrov (skupaj 52 zaposlitev), pripravo ustreznih podlag za izvajanje socialne aktivacije, zagotavljanje materialnih možnosti za delo, dolge in kratke programe socialne aktivacije in tudi promocijo tega procesa.

V sistem bodo napotene socialno izključene osebe, predvsem dolgotrajni prejemniki socialnih transferjev, s ciljem ponovne vključitve na trg dela in iskanja zaposlitve.

1.1.3 Socialna aktivacija kot del reorganizacije Centrov za socialno delo

Projekt socialne aktivacije, Projekt VEM 6.1, je del celovitih sprememb na področju socialne politike in del celovite reorganizacije Centrov za socialno delo. Potrjen je bil s sklepom Vlade RS dne 9. 6. 2016.

Za izvedbo projekta je bil imenovan ožji projektni tim v sestavi;

- Jana Lovšin,
- Bojana Lavrič,
- Polonca Jakob Krejan,
- Urška Kavčič,
- Marjeta Ferlan Istenič.

Za nemoteno delo je bil imenovan tudi širši projektni tim v katerem so tudi predstavniki drugih resorjev in dodatno tudi ključne osebe z Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Za operativno delo na projektu je bila pomembna ožja projektna skupina.

Vodja projekta ob načrtovanju in pripravi zagonskega elaborata projekta je bil Štefan Lepoša, takratni generalni direktor Direktorata za socialne zadeve. Zaradi predčasnega končanja njegovega mandata sem bil imenovan za vodjo projekta s sklepom Vlade RS dne 27. 10. 2016.

Vizija, cilji in faze projekta VEM 6.1

Vizija projekta je vzpostaviti sistem individualnih in celostnih obravnav posameznih skupin uporabnikov, opolnomočenje in krepitev njihovih kompetenc za približevanju trgu dela.

Kot cilji projekta so bili določeni:

- Vzpostavitev kadrovske strukture koordinatorjev za izvajanje procesov socialne aktivacije.
- Določitev območij delovanja mreže koordinatorjev.
- Izdelani in vzpostavljeni protokoli in navodila za sodelovanje med vsemi deležniki, ki se srečujejo z uporabniki programov socialne aktivacije.
- Izvedena izobraževanja izvajalcev socialne aktivacije.
- Razviti programi socialne aktivacije ter vzpostavljena povezava med koordinatorji in neposrednimi izvajalci socialne aktivacije.
- Izvedene potrebne spremembe na področju normative, ki ureja socialno varstvo.

Kazalnik, ki ga želimo doseči s tem projektom do leta 2022, je vključitev 12.000 oseb (od tega bi jih naj prbl. 25 % ponovno vključili na trg dela) bodisi v zaposlitev, bodisi v programe aktivne politike zaposlovanja. Kazalnik je bil določen na podlagi izvajanja podobnega pilotnega programa, ki ga je v letu 2015 izvedel Zavod RS za zaposlovanje in je edini projekt aktiviranja socialno izključenih oseb v zadnjih letih.

Projekt VEM 6.1 je pilotni projekt, ki se bo izvajal do leta 2022. Izvajanje projekta bo sistematično evalvirano z vidika delovanja sistema in sodelovanja institucij, ki so vključene v socialno aktivacijo, z vidika uporabnikov programov socialne aktivacije in merjenja uspešnosti programov in doseganja kazalnikov.

Sistem socialne aktivacije bo umeščen v reorganizirano mrežo Centrov za socialno delo, predvidoma po zaključku pilotnega projekta v letu 2022 in bo predstavljal nov, sistemski pristop na tem področju.

V projektu VEM 6.1 Socialna aktivacija smo načrtovali naslednje faze:

- Vzpostavitev projektne enote za socialno aktivacijo, ki zajema 52 novih zaposlitev, od tega 48 koordinatorjev socialne aktivacije, ki bodo razporejeni v 16 regijskih centrov, kot so predvideni z reorganizacijo centrov za socialno delo. V okviru te faze je bilo potrebno pripraviti opise delovnih mest, sistemizacijo in po potrditvi projekta na Organu upravljanja (SVRK) tudi vse postopke zaposlovanja.
- Območja delovanja, ki zajemajo popis delovnih nalog in obveznosti zaposlenih, določitev območij delovanja, določitev strokovnih in funkcionalnih kompetenc koordinatorjev, cilje izvajanja nalog, pripravo predstavitev za direktorje 62 centrov za socialno delo in pripravo opisa procesa sodelovanja koordinatorjev in centrov za socialno delo.
- Vzpostavitev sistema sodelovanja z relevantnimi institucijami, ki zajema identifikacijo vseh relevantnih institucij, pripravo in uskladitev protokolov sodelovanja, seznanitev vseh deležnikov s protokoli sodelovanja in potrditev protokolov na vseh pristojnih institucijah.
- Izobraževanje in usposabljanje, ki zajema izvedbo javnega naročila za organizatorja usposabljanja, pripravo programa za različne deležnike, pripravo načrta izvedbe, pripravo učnih gradiv in pripravo list udeležencev usposabljanj za približno 500 udeležencev.
- Zagotovitev materialnih sredstev za delo, ki zajema izvedbo javnega naročila za najem poslovnih prostorov na 16 lokacijah po Sloveniji in najem prostorov, zagotovitev osebne opreme in tehničnih sredstev (računalniki, telefoni ...), izvedbo javnega naročila in nabavo 15 avtomobilov.
- Programe socialne aktivacije, ki vsebujejo analizo obstoječih socialnovarstvenih programov, pripravo in izvedbo javnega razpisa za dolge programe socialne aktivacije, pripravo in izvedbo javnega razpisa za kratke programe socialne aktivacije.
- Promocijo z izvedbo javnega naročila za promocijski material.
- Spremembe zakonodaje, od oblikovanja delovne skupine, pripravo osnutka spremembe z oceno finančnih posledic, javno razpravo o osnutku zakona, koalicijsko in medresorsko usklajevanje osnutka zakona, potrditev na Vladi RS in zakonodajni postopek v Državnem zboru RS.

Vse faze so prikazane v zagonskem elaboratu projekta, ki vsebuje podroben nabor nalog znotraj faz.

V prvi fazi smo za vzpostavitev projektne enote za socialno aktivacijo načrtovali 71 nalog, pri programih socialne aktivacije je bilo načrtovanih 50 nalog znotraj, pri spremembi zakonodaje 40 nalog, medtem ko so ostale faze imele načrtovanih od 7–15 nalog.

1.1.4 Usklajenost s strateškimi dokumenti

Projekt sledi naslednjim ključnim dokumentom:

1.1.4.1 *Zakon o socialnem varstvu (Uradni list, št. RS 3/07 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami)*

Zakon o socialnem varstvu (Uradni list, št. RS 3/07 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami) (79. člen poskusno izvajanje socialno varstvene dejavnosti SA) določa, da se lahko posodabljanje socialno varstvenih storitev, uvajanje novih storitev in organizacijskih novosti na področju socialno varstvene dejavnosti pred uvedbo preverjajo s poskusnim izvajanjem. Prav tako določa, da je upravičenec lahko izvajalec poskusnega izvajanja, če je to potrebno za izvedbo projekta poskusnega izvajanja.

1.1.4.2 *Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020*

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 ima kot enega ključnih ciljev navedeno: zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti socialno ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva.

Med, v Resoluciji navedenimi strategijami za doseganje tega ključnega cilja, so za izvedbo operacije posebej relevantne:

- razvoj novih (inovativnih) ukrepov za zmanjševanje revščine in socialno vključevanje skupin z najvišjimi tveganji revščine in ranljivih skupin (otroci, starejši, enostarševske družine, starejše samske ženske ipd.) ter spremljanje učinkov različnih ukrepov na te skupine,
- razvoj programov SA,
- spodbujanje vključevanja prejemnikov DSP v programe aktivne politike zaposlovanja in v programe psihosocialne rehabilitacije oziroma SA,
- spodbujanje zaposlovanja prejemnikov DSP, ki so zaposljivi.

Z vzpostavitvijo in razvojem celovitega sistema SA bomo sledili naštetim strategijam za doseglo ključnega cilja Resolucije, ki je opredeljen zgoraj.

1.1.4.3 *Izvedbenem načrtu nacionalnega programa socialnega varstva za obdobje 2016–2018 (trenutno v medresorskem usklajevanju)*

V okviru izvedbenega načrta je v cilju »Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti socialno ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva« predviden ukrep »Razvoj in vzpostavitev celostnega sistema socialne aktivacije«, katerega namen je priprava strokovnih in organizacijskih podlag za vzpostavitev enotne vstopne točke za socialno aktivacijo ter priprava podlag za sodelovanje – protokolov – med vsemi relevantnimi institucijami, kar je tudi namen projekta.

1.1.4.4 *Zakonu o socialno varstvenih prejemkih*

Zakon o socialno varstvenih prejemkih v 35. členu določa, da lahko CSD z upravičencem do DSP na podlagi opredelitve socialne problematike oziroma stisk in težav ter ocene možnih rešitev sklene dogovor o aktivnem reševanju njegove socialne problematike (vključitev v psihosocialno rehabilitacijo, zdravljenje itd.), v katerem se določijo aktivnosti in obveznosti upravičenca do DSP in prenehanje upravičenosti do DSP v primeru neupravičenega izvrševanja dogovora.

Ena od skupin, ki se bodo vključile v sistem in kasneje v programe SA, bodo tudi osebe, ki so upravičene do DSP po 35. členu tega zakona.

V 40. členu zakona je opisano tudi sodelovanje ZRZS in CSD pri obravnavi posebne skupine brezposelnih upravičencev do DSP in drugih brezposelnih oseb. V okviru operacije se bo to sodelovanje še dodatno okrepilo in pri tem popravilo obstoječi protokol sodelovanja.

1.1.4.5 *Koalicijski sporazum vlade*

Koalicijski sporazum vlade (Poglavje Socialna politika in pokojninski sistem) določa, da si bo koalicija prizadevala zmanjšati delež ljudi pod pragom revščine, predvsem s spodbujanjem zaposlovanja in dela vseh starostnih skupin ter enostavnega, preglednega in poštenega uveljavljanja vseh oblik pomoči ter

razporejanja razpoložljivih virov po načelih solidarnosti in pravičnosti. V ta namen koalicijski sporazum predvideva ukrep vzpostavitve centrov za socialno delo kot VEM točk (vse na enem mestu) oz. kot enotno vstopno-svetovalno točko za vse oblike pomoči posamezniku ali družini na socialnem področju, obenem pa bi prevzele tudi koordinacijsko vlogo za vse izvajalce storitev in pomoči na socialnem področju. Ker predlagani projekt predvideva ustanovitev oz. delovanje EVT na vsakem od 62 CSD v Sloveniji, (le-te dejansko predstavljajo predvidene VEM točke) Koalicijski sporazum predstavlja okvir za izvedbo predlagane operacije.

1.2 TERMINSKI NAČRT

Kot izhaja iz delovne strukture projekta VEM 6.1 je bilo načrtovano 8 faz za doseganje cilja, ki so prikazani v tabeli.

Tabela 1: Izvajanje posameznih faz ZEP 6.1

Ime faze projekta	št. dni	od	do
Vzpostavitev sistema socialne aktivacije	472	08.02.2016	25.05.2017
Območja delovanja	23	28.10.2016	20.11.2016
Vzpostavitev sistema sodelovanja z relevantnimi institucijami, PROTOKOLI SODELOVANJA	420	05.04.2016	30.05.2017
Izobraževanje in usposabljanje - VZPOSTAVITEV SISTEMA	175	01.12.2016	25.05.2017
Materialna sredstva	116	31.10.2016	24.02.2017
Programi socialne aktivacije	474	22.03.2016	06.07.2017
Promocija	317	10.09.2016	24.04.2017
Zakonodaja	272	20.09.2015	18.06.2016
Analize in evalvacije	65	16.06.2017	12.12.2017

Iz tabele je razvidno, da so se naloge pričele izvajati že v letu 2015 s spremembo zakonodaje, kar je bil pogoj za izvedbo ostalih faz, saj projekt pred spremembo Zakona o socialnem varstvu ni imel zakonske podlage.

Najprej smo pričeli izvajati osmo fazo WBS – zakonodajo, ki je podlaga za vse nadaljnje faze. Socialne aktivacije namreč do sedaj v Sloveniji še nismo izvajali, zato smo morali spremeniti Zakon o socialnem varstvu na način, da smo zagotovili pravno podlago za izvajanje tega projekta.

Po spremembi zakona smo pričeli vzporedno izvajati prvo fazo WBS (vzpostavitev projektne enote za socialno aktivacijo – zaposlitev 52 oseb), drugo fazo (območja delovanja), tretjo (protokoli sodelovanja) in peto fazo WBS iz zagonskega elaborata (materialna sredstva).

Vzpostavitev projektne enote za socialno aktivacijo, ki obsega zaposlitev 48 koordinatorjev socialne aktivacije in 4 oseb za vodenje in administracijo projekta, je namreč neločljivo povezana z ostalimi naštetimi fazami iz prejšnjega odstavka. Potrebno je bilo določiti na katerem območju bodo delovali koordinatorji socialne aktivacije in določiti potrebne veščine za opravljanje dela (v drugi fazi WBS), saj je to povezano s pripravo sistemizacije in objavo javnih razpisov za zasedbo delovnih mest. Prav tako je bilo potrebno pripraviti osnutke protokolov sodelovanja med institucijami (v tretji fazi WBS), ker je to povezano z nalogami in opisi delovnih mest koordinatorjev socialne aktivacije. Prav tako pa je bilo potrebno pričeti določati prostorske in materialne standarde za delovna mesta koordinatorjev socialne aktivacije (v okviru pete faze WBS), saj je bilo potrebno zagotoviti delovne prostore in v javnih razpisih za delovna mesta pojasniti kraj delovanja kandidatom za delovna mesta.

Naloge iz prve, druge, tretje in pete faze se prepletajo in medsebojno vplivajo na izvajanje, zato jih je bilo potrebno izvajati istočasno.

Z zamudo, kar je pojasnjeno v nadaljevanju, smo pričeli izvajati šesto fazo iz zagonskega elaborata – pripravo programov socialne aktivacije. Predvidena sta bila dva javna razpisa, prvi za dolge in drugi za kratke programe socialne aktivacije.

Istočasno kot programe socialne aktivacije smo pričeli izvajati četrto fazo – izobraževanje in usposabljanje. V okviru te faze smo predvideli usposabljanje predstavnikov vseh institucij, ki bodo sodelovale v projektu (ministrstva, Centri za socialno delo, Zavod RS za zaposlovanje, koordinatorji socialne aktivacije v prvem krogu – skupaj prbl. 160 oseb – in nevladne organizacije, izvajalci socialnih programov na terenu, druga zainteresirana javnost – skupaj približno 300 oseb) v drugem krogu usposabljanj. Prav tako smo sočasno pričeli izvajati sedmo fazo – promocijo, v okviru katere smo pripravili informativna gradiva in promocijski material.

Tabela 2: Kronološki potek izvajanja faz projekta po kvartalih leta.

	2016 I	2016 II	2016 III	2016 IV	2017 I	2017 II	2017 III	2017 IV
Vzpostavitev sistema socialne aktivacije				x	x	x	x	
Območja delovanja				x				
Vzpostavitev sistema sodelovanja z institucijami				x	x	x		
Izobraževanje in usposabljanje						x	x	
Materialna sredstva				x	x	x	x	x
Programi socialne aktivacije				x	x	x	x	x
Promocija					x	x	x	
Zakonodaja	x	x	x					

Podrobneje je izvajanje posameznih faz predstavljeno v poglavju o doseženih rezultatih. Iz tabele, ki prikazuje kronološki potek izvajanja faz, je razvidno, da se je izvajanje nalog izjemno povečalo od tretjega kvartala 2016, ko sem prevzel vodenje projekta, čeprav so se posamezne naloge izvajale že prej, a premalo intenzivno.

Terminski načrt izvedbe projekta je Vlada RS potrdila s sklepom o potrditvi ZEP 6.1 (zagonskega elaborata projekta), hkrati s potrditvijo načrtovanih faz in znotraj tega načrtovanih nalog na projektu.

Projekt je bil izveden skladno z načrtovanim terminskim planom v ZEP.

1.3 FINANČNA KONSTRUKCIJA

Pri pripravi zagonskega elaborata projekta (ZEP) smo načrtovali stroške, ki nastanejo kot neposredna posledica izvedbe faz in nalog načrtovanih na projektu.

V tabeli 3 so prikazani stroški, ki so bili načrtovani v ZEP 6.1. V finančno konstrukcijo niso bila vključena sredstva Evropskega socialnega sklada, namenjena financiranju kratkih in dolgih programov socialne aktivacije (v višini 30,5 mio EUR), in sredstva za plače in materialne stroške ter opremo zaposlenih v projektni enoti socialne aktivacije (v višini 11 mio EUR). Ta sredstva omogočajo izvajanje programa do 30. 9. 2022, nato bo potrebno zagotoviti nove vire financiranja.

Tabela 3: Načrtovani stroški projekta ZEP 6.1

NALOGA	predmet plačila	Zneski so informativni s stopnjo tolerance 15 %	predmet plačila	realizacija stroškov
Morebiten zdravniški pregled pred nastopom dela, Usposabljanje za varno in zdravo delo za PE SA	zdravniški pregled, usposabljanje	580,00 €	usposabljanje	240,00 EUR
Morebiten zdravniški pregled pred nastopom dela, usposabljanje za varno in zdravo delo 52 zaposlenih SA	zdravniški pregled, usposabljanje za varno in zdravo delo	9.000,00 €		
Identifikacija vseh relevantnih institucij - trenerji, ki bodo vključene v mrežo koordinatorja	priprava predloga protokolov	35.000,00 €	priprava predloga protokolov	29.541,81 EUR
Izobraževanje 120 strokovnih delavcev CSD	izvedba izobraževanj CSD	20.000,00 €	izvedba izobraževanj CSD	26.663,15 EUR
Izobraževanje 4 + 48 koordinatorjev + 120 strokovnih delavcev CSD	izvedba izobraževanj koordinatorjev in CSD	20.000,00 €		
Izobraževanje 309 + 4 + 48 koordinatorjev + 120 strokovnih delavcev CSD	izvedba izobraževanj koordinatorjev, CSD in udeleženih institucij	20.000,00 €		
Zagotoviti delovne prostore, osebne opreme in tehničnih sredstev za štiri osebe v PE operacije in ostalih 48 koordinatorjev	pisarniška oprema za koordinatorje in tri vodje koordinatorjev	61.000,00 €	pisarniška oprema za koordinatorje in tri vodje koordinatorjev	50.535,02 EUR
Preveriti možnosti zagotavljanja prevoznih sredstev za tri osebe v PE operacije in ostalih 48 koordinatorjev	15 avtomobilov za regionalne mobilne enote	200.000,00 €	15 avtomobilov za regionalne mobilne enote	137.520,45 EUR
Pošiljanje JR v objavo	plačilo objave URL	1.500,00 €	plačilo objave URL	0,00 EUR
Pošiljanje JR v objavo	plačilo objave URL	1.500,00 €	plačilo objave URL	0,00 EUR
Dostava in prevzem gradiva	promocijsko gradivo	10.000,00 €	promocijsko gradivo	2.240,00 EUR
SKUPAJ		378.580,00 €	SKUPAJ	246.740,43 EUR

Realizacija je bila 65,18 % načrtovanih stroškov (246.740,43 EUR od načrtovanih 378.580,00 EUR), kot je razvidno iz tabele.

1.4 DOSEŽENI REZULTATI

Projekt je bil uspešno izveden v vseh fazah, ki so bile načrtovane v zagonskem elaboratu, z manjšimi odstopanji, ki bodo pojasnjena v nadaljevanju.

V nadaljevanju je podan opis izvedbe posameznih faz po vrstnem redu, kot so bile načrtovane v zagonskem elaboratu, čeprav so se kronološko izvajale v drugačnem zaporedju. Kot je bilo pojasnjeno že v poglavju o terminskem načrtu, je bil predpogoj za izvedbo sprememba zakonodaje, ki je v zagonskem elaboratu na zadnjem mestu med fazami izvajanja projekta.

1.4.1 Vzpostavitev projektne enote za socialno aktivacijo

Prva faza je bila vzpostavitev projektne enote za socialno aktivacijo. Izvajanje je bilo načrtovano od 8. 2. 2016 do 25. 5. 2017. Vse načrtovane naloge se bile izvedene v tem obdobju, vendar niso bile realizirane vse zaposlitve. Razlogi so navedeni v nadaljevanju.

Prvi korak pri tej fazi je bil priprava vloge za potrditev projekta. Ker je ta faza v celoti sofinancirana iz Evropskega socialnega sklada, je bilo potrebno najprej pripraviti obsežno vlogo za potrditev instrumenta v skladu z navodili, ki urejajo to področje. Vlogo potrdi Organ upravljanja za področje kohezije (SVRK). Najpomembnejši pogoj za potrditev vloge je bila predhodno izvedena sprememba Zakona o socialnem varstvu, ki je določil pravno podlago za pilotno izvajanje socialne aktivacije. Potrditev instrumenta s strani SVRK-a smo prejeli dne 30. 11. 2016 in nemudoma pristopili k spremembi sistemizacije MDDSZ. Sprememba sistemizacije je bila potrebna, ker je projektna enota za izvajanje socialne aktivacije umeščena na ministrstvo, v naslednjih letih pa je predviden prenos na mrežo centrov za socialno delo, ko bo dokončana reorganizacije le-teh. Postopki spremembe sistemizacije so predpisani in terjajo nekaj časa.

Po potrditvi sistemizacije (tudi na Vladi RS) smo lahko objavili javne razpise za prosta delovna mesta. Skupaj smo objavili 48 razpisov za koordinatorje socialne aktivacije ter razpise za vodjo projektne enote, za namestnika vodje, administratorja in informatike – skupaj 52 delovnih mest. Pričakovali smo izjemno veliko število vlog, prijave pa so še presegle naša pričakovanja. Skupaj smo prejeli preko 1.300 vlog. Obravnava vlog, razgovori in zaposlovanje je bil administrativno in časovno izjemno zahteven proces. Kljub izjemnemu številu vlog smo večino zaposlitev realizirali na podlagi prve objave prostih delovnih mest in v časovnici, ki je bila predvidena za to fazo projekta. Na podlagi teh javnih razpisov smo izdali 48 sklepov o izbiri in sklenili 46 pogodb. Vsi, ki so bili izbrani, torej niso podpisali pogodbe o zaposlitvi, prav tako pa nismo zapolnili nekaterih delovnih mest, ker ni bilo ustreznih kandidatov (informatik).

Ponovitev javnih razpisov za prosta delovna mesta ni bila predvidena v zagonskem elaboratu, a smo jo morali dodatno izvajati, saj nismo dobili ustreznih kandidatov, ali pa so le-ti odstopili od podpisa pogodbe o zaposlitvi. Ponovne objave za 6 delovnih mest smo izvedli v mesecu maju in zaposlili še 4 koordinatorje, za delovno mesto informatika in enega koordinatorja socialne aktivacije tudi v drugem poskusu nismo dobili ustreznega kandidata, šele tretji javni razpis, v mesecu oktobru, je bil uspešen.

Sistem za izvajanje socialne aktivacije je vzpostavljen za nedoločen čas; do leta 2022 je sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada, nato pa bo, ob predhodni evalvaciji, potrebna sistemska umestitev v socialno politiko.

1.4.2 Območja delovanja

Druga načrtovana faza projekta je bila določitev območja delovanja. Izvedena je bila v 23 dneh, od 28. 10 do 20. 11. 2016, kot je bilo načrtovano.

Načrtovali smo 7 nalog, med njimi določitev strokovnih in funkcionalnih kompetenc koordinatorjev socialne aktivacije, določitev načina sodelovanja s centri za socialno delo, predstavitev direktorjem centrov in določitev območja delovanja. Izvedba te faze je bila pogoj za dokončno pripravo sistema aktivacije, sistemizacijo MDDSZ in javne razpise za delovna mesta v projektne enoti socialne aktivacije. Med izvajanjem te faze projekta je prišlo do organizacijske spremembe pri regijskih centrih za socialno delo, saj je sedaj predvidenih 16 centrov (namesto prejšnjih 15), zato smo območja delovanja nekoliko prilagodili tej spremembi. Gre za manjšo spremembo sklepa, ki je v pristojnosti MDDSZ.

1.4.3 Vzpostavitev sistema sodelovanja z relevantnimi institucijami – protokoli sodelovanja

Vzpostavitev sistema sodelovanja z ostalimi institucijami je bila tretja načrtovana faza projekta v zagonskem elaboratu. Izvedena je bila od 5. 4. 2016 do 30. 5. 2017, kot je bilo načrtovano.

V okviru te faze smo izvedli naloge identifikacije institucij, ki bodo vključene v izvajanje socialne aktivacije, pripravo ustreznih protokolov sodelovanja ter izobraževanje oseb pri teh institucijah, ki bodo vključene v socialno aktivacijo.

Sodelovanje med institucijami v procesu socialne aktivacije je izjemno pomembno. Najpomembnejše institucije na tem področju so Centri za socialno delo (62 centrov) in Zavod RS za zaposlovanje. Dosedanje sodelovanje obeh mrež ni bilo ustrezno in je bilo največkrat omejeno le na delovanje komisij za ugotavljanje začasne nezaposljivosti, zato ga v tem procesu skušamo nadgraditi. Pri tem so pomembni protokoli sodelovanja in ustrezna informiranost vseh institucij.

Vse naloge so bile izvedene pravočasno in v predvidenem času, kar je pomembno, saj je to pogoj za začetek izvajanja programov socialne aktivacije in napotovanje oseb v te programe.

1.4.4 Izobraževanje in usposabljanje

Izobraževanje in usposabljanje – vzpostavitev sistema je bila četrta načrtovana faza projekta. Izvedena bi morala biti v 175 dneh od 1. 12. 2016 do 25. 5. 2017, vendar se je zaradi zamika pri zaposlovanju izvedla v mesecu juniju in delno v septembru. Izvedena je bila v celoti.

Naloge v okviru te faze projekta so bile izvedba javnega naročila za izvajalca usposabljanja, pripravo list udeležencev in programa usposabljanja, sklepanje ustreznih pogodb z izvajalcem in osebami, ki so izobraževale udeležence in same izvedbe usposabljanja. Predvideno je bilo izobraževanje 308 oseb iz različnih institucij, 48 koordinatorjev socialne aktivacije in 4 oseb, zaposlenih na projektu socialne aktivacije, ter 120 oseb iz centrov za socialno delo. Cilji so bili doseženi pri izobraževanju in usposabljanju koordinatorjev in institucij, ki so v pristojnosti MDDSZ (Centri za socialno delo, Zavod RS za zaposlovanje...), medtem ko je bila udeležba ostalih institucij (NGO, ostali resorji...) nižja od pričakovanj. Zato smo se dogovorili, da koordinatorji socialne aktivacije na terenu obišejo relevantne institucije in organizacije in z njimi vzpostavijo dialog in konstruktivno sodelovanje ter jim pojasnijo cilje projekta socialne aktivacije.

1.4.5 Materialna sredstva

Zagotavljanje materialnih sredstev je bila peta načrtovana faza projekta, ki bi morala biti izvedena od 31. 10. 2016 do 24. 2. 2017. Izvedena je bila v celoti, vendar s časovnim zamikom, saj je vezana na nove zaposlitve, ki so bile prav tako realizirane z zamudo.

Naloge znotraj te faze so bile najem poslovnih prostorov v 16 regijah v Sloveniji, nabavo računalnikov, telefonov in nabavo 15 osebnih avtomobilov za koordinatorje socialne aktivacije. Računalniki so bili nabavljeni v skladu s prvotnim načrtom, medtem ko smo nabavo telefonov in najem poslovnih prostorov zamaknili v mesec junij, ko je bila realizirana večina zaposlitev na projektu. Nesmiselno bi bilo povzročati nepotrebne stroške pred uporabo teh materialnih sredstev. Nabava avtomobilov se je zaradi večjega javnega naročila nekoliko zamaknila, javno naročilo je bilo objavljeno šele 7. 7. 2017. Avtomobile smo prevzeli v mesecu novembru. Do zamika je prišlo iz več razlogov, med drugim usklajevanje z MJU glede skupnega naročila, ki je kasneje odpadlo, manjše število ponudb, kar je zahtevalo pogajanja in podaljšalo postopek. To je povzročilo nekaj logističnih težav pri delu koordinatorjev, vendar so bile obvladljive. Med izvajanjem te faze je prišlo do organizacijske spremembe pri regijskih centrih za socialno delo, saj je sedaj predvidenih 16 centrov (namesto prejšnjih 15), zato bomo v letu 2018 nabavili dodaten avtomobil za novo enoto, kar v ZEP ni bilo načrtovano.

1.4.6 Programi socialne aktivacije

Programi socialne aktivacije so bili šesta načrtovana faza projekta, katere izvedbo smo načrtovali od 22. 3. 2016 do 6. 7. 2017. Načrtovane naloge, kot jih predvideva zagonski elaborat projekta, so bile izvedene pravočasno, vendar je bilo potrebno zaradi premajhnega števila prijav izvesti še dva dodatna javna razpisa.

Načrtovana sta bila dva javna razpisa, prvi za dolge programe socialne aktivacije in drugi za kratke programe. Naloge so obsegale pripravo in potrditev instrumenta na Organu upravljanja (SVRK), objavo javnih razpisov, pregled in ocenjevanje vlog, pripravo sklepov o izbiri in podpis pogodb z izbranimi izvajalci.

Veliko dela je bilo opravljenega na vsebini posameznih programov, kjer so bila strokovna mnenja mnogokrat različna. To je bilo pričakovano, saj tovrstnih programov v Sloveniji še nismo izvajali v takšnem obsegu, zato je bilo usklajevanje zahtevno. Pri delu s ciljno skupino s tako pestro paleto problemov, s katerimi se soočajo, je bilo zahtevno določiti tudi prioritete: katera problematika je bolj pomembna in kaj je potrebno reševati najprej. Strokovna javnost na področju socialnega dela ima velikokrat diametralno nasprotno stališče o istem problemu, zato je zaželen čim večji konsenz o tem, kako delati s posameznimi skupinami.

Dodatni izziv je dejstvo, da je mreža usposobljenih in dobrih izvajalcev socialnih programov omejena in vstop novih pomeni dodatno tveganje za dobro izvedbo programov. Je pa seveda nujen in sčasoma se bo ta krog izvajalcev širil, tako kvantitativno kot kvalitativno.

Zaradi tega smo se odločili za razpis programov do leta 2019 in njihovo sprotno evalviranje, da bi lahko izvedli še boljše razpise za obdobje do leta 2022.

Dolgi programi socialne aktivacije

Programi socialne aktivacije se v takšnem obsegu izvajajo prvič. Iz integralnega proračuna financiramo določene programe, namenjene ranljivim in socialno izključenim skupinam oseb, vendar smo želeli s temi programi narediti korak naprej.

Dolgi programi socialne aktivacije so bili načrtovani v trajanju 11 mesecev. S temi programi želimo:

- Razvijati socialne veščine in spretnosti vključenih oseb,
- povečati funkcionalne veščine za vključenost v družbo,
- posredovati znanja za reševanje problemov dolgotrajne izključenosti iz družbe in reševanje stisk, ki jih le-ta povzročata,
- vplivati na osebni razvoj posameznikov in osebno rast,
- posredovati uporabna znanja za trg dela, ki bodo omogočila postopno vključevanje nazaj na trg dela,
- doseči aktivni pristop pri razreševanju zaposlitvene in socialne situacije.

Program traja 11 mesecev in vsebuje 5 modulov. V uvodnem delu poteka individualno delo z udeleženci, nato pa več skupinskih, program pa se zaključi z modulom spremljanja udeležencev po končanju skupinskega dela.

Kratki programi socialne aktivacije

Načrtovali smo tri tipe kratkih programov;

- tip A: Krepitev osebnostnih veščin,
- tip B: Izobraževanje za osebno uspešnost,
- tip C: Socialna aktivacija oseb iz drugih kulturnih okolij.

Tip A traja 3,5 meseca in je namenjen socialni integraciji. Kot je razvidno iz imena, je namenjen delu z osebami, ki imajo kompleksno zdravstveno in socialno problematiko, ki jim onemogoča ponovni vstop na trg dela. Gre za izrazito pomanjkanje socialnih veščin, ki so nujno potrebne v vsakem kolektivu, zato bodo udeleženci predvsem spoznavali pomen ustrezne komunikacije na miren način in na vseh ravneh, pomen razumevanja lastne osebnosti, krepitev nekaterih osnovnih veščin na področju komunikacije.

Tip B traja 6 tednov in je namenjen krepitevi veščin za osebno uspešnost. Ta delavnica je namenjena izboljšanju samopodobe, razvijanju razlikovanja med neprimernim in ustreznim komuniciranjem na različnih ravneh, veščinam učenja organiziranja časa. Gre torej za krepitev osnovnih veščin na tem področju in pomen vrednot.

Tip C traja 3,5 meseca. Namenjen je delu z osebami, ki prihajajo iz drugih kulturnih okolij in imajo težave pri vključevanju v družbo. Poudarek bo na premagovanju medkulturnih razlik, njihovem razumevanju in na identifikaciji pglavitnih ovir za večjo vključenost v družbo. Udeleženci bodo prav tako spoznavali, kako odpraviti ovire na poti večje vključenosti v družbo.

Izvedbe javnih razpisov

Prvi razpis za izvedbo dolgih programov socialne aktivacije je bil objavljen 10. 2. 2017. Po pregledu in ocenjevanju vlog je bilo izbranih 16 (od 25 prijav) izvajalcev v različnih regijah Slovenije, pri katerih se je v programe oktobra vključilo 304 socialno izključenih oseb. Z razpisom smo pridobili približno 50 % načrtovanih izvajalcev, zato smo se odločili za dodatni javni razpis za tovrstne programe.

Prvi javni razpis za kratke programe socialne aktivacije smo objavili 7. 4. 2017. Po ocenjevanju in pregledu vlog je bilo izbranih 7 izvajalcev, pri katerih je v programe vključenih 130 socialno izključenih oseb. Tudi na ta javni razpis je bil odziv slabši od pričakovanj, saj smo pridobili izvajalce le za prbl. 50 % načrtovanih programov.

Drugi javni razpis za dolge programe socialne aktivacije je bil objavljen 21. 4. 2017 in na njem je bilo izbranih dodatnih 9 izvajalcev, pri katerih je od oktobra 2017 v programe vključenih 163 socialno izključenih oseb. Tudi s tem javnim razpisom nismo pridobili vseh načrtovanih izvajalcev dolgih programov, pokrili pa smo dodatnih 30 % dolgih programov.

Ker kljub trem javnim razpisom nismo pridobili zadovoljivega števila izvajalcev v vseh regijah, kjer smo načrtovali vključevanje socialno izključenih oseb, smo se odločili za dodatni – četrti javni razpis, kjer smo iskali izvajalce kombiniranih programov, ki so nekoliko krajši od dolgih programov.

Četrti javni razpis je bil objavljen 3. 11. 2017. Prejeli smo 25 vlog, ki so trenutno v postopku ocenjevanja in izbora izvajalcev. Predvidoma bomo s tem javnim razpisom pridobili še večino programov v regijah, kjer jih do sedaj nismo. Pričetek vključevanja v te programe je načrtovan v marcu 2018.

Po vključitvi oseb v programe četrtega javnega razpisa bo skupaj vključenih prbl. 800 oseb. Javni razpisi so bili izvedeni za obdobje do prve polovice leta 2019, skupaj bi naj bilo v tem času vključenih 1.600 oseb, kar je v skladu s kazalniki, ki smo jih zastavili za spremljanje projekta.

Pri izvajanju te smo ugotovili, da je aktivna socialna politika izjemno potrebna v Sloveniji, vendar pa tudi, da na trgu ni dovolj usposobljenih izvajalcev z ustreznimi referencami, saj se tovrstni programi do sedaj niso izvajali. Zagotovo bo velik izziv evalvacija teh programov in selekcija izvajalcev v naslednjih letih.

Navedeni javni razpisi so bili prav zato izvedeni le za obdobje dveh let, saj želimo izkušnje uporabiti pri novih javnih razpisih za obdobje 2019–22, ki jih bomo pripravili konec leta 2018.

1.4.7 Promocija

Promocija, kot sedma faza zagonskega elaborata, se je izvajala od 10. 9. 2016 do 24. 7. 2017 in je vključevala javno naročilo male vrednosti za promocijski material. Namenjena je bila informiranju javnosti o projektu s pomočjo promocijskega materiala, obiskov na terenu, tiskovnih konferenc in pripravi ustreznega gradiva.

1.4.8 Zakonodaja

Zakonodaja, kot osma faza zagonskega elaborata, se je izvajala od 20. 9. 2015 do 18. 6. 2016. Izvedena je bila torej še pred potrditvijo zagonskega elaborata na Vladi RS. Za izvajanje te faze je bila oblikovana delovna skupina za pripravo spremembe Zakona o socialnem varstvu, oblikovana je bila zakonska rešitev, izvedli smo pripravo in usklajevanje vladnega gradiva v javni razpravi ter medresorsko usklajevanje in na koncu zakon potrdili v zakonodajnem postopku v Državnem zboru RS. Zakon je bil potrjen v načrtovanem roku.

1.5 UČINKI

Učinki projekta se bodo pričeli meriti v letošnjem letu. Projekt se je zaključil decembra 2017, zato bodo prvi učinki nastali v drugi polovici 2018, ko pričakujemo zmanjševanje števila prejemnikov denarne socialne pomoči zaradi tega projekta.

Učinke merimo in o njih poročamo prvi dve leti v intervalih po 6 mesecev, nato pa za posamezno leto še za naslednja tri leta, skupaj torej poročamo o učinkih v obdobju naslednjih 5 let.

Učinke projekta socialna aktivacija ZEP 6.1 delimo v neposredne in posredne. Neposredni učinek bo prihranek pri izplačilih denarne socialne pomoči v naslednjih letih, kar je posledica izvajanja programov socialne aktivacije in delovanja sistema, ki vključene osebe ponovno vključi na trg dela. Načrtujemo, da bo 25 % od 12.000 oseb, ki bodo vključene v programe, znova vključenih na trg dela, kar pomeni, da bodo aktivno iskali zaposlitev, se vključevali v programe aktivne politike zaposlovanja ali storitve, ki jih izvaja Zavod RS za zaposlovanje. Takšnih oseb bo torej 3.000 do leta 2022.

Ker gre praviloma za dolgotrajne prejemnike denarne socialne pomoči (prejemajo jih 12 mesecev v letu), bo prihranek za vsako osebo, ki jo bomo znova vključili na trg dela praviloma dvanajst denarnih socialnih pomoči. Učinek merimo na koncu poročevalnega obdobja, torej 6 mesecev od zaključka projekta, kar pomeni 30. 6. 2018, ob koncu letošnjega leta pa bomo izmerili učinek za 7–12 mesecev od zaključka projekta. Prvi dolgi programi bodo zaključeni v marcu 2018, zato učinkov v prvi polovici leta še ne pričakujemo.

Tabela 4: Neposredni finančni učinki projekta ZEP 6.1.

Pričakovane spremembe v obdobjih po zaključku izvedbe projekta	Čas po zaključku projekta	Vrednost prihranka do izteka obdobja	Število oseb, ki bodo prenehale prejemati DSP	kumulativno
	0 - 6 mes	0 €	0	0
	7 - 12 mes	600.000 €	200	600.000 €
	13 - 18 mes	600.000 €	200	1.200.000 €
	19 - 24 mes	1.050.000 €	350	2.250.000 €
	25 - 36 mes	2.250.000 €	750	4.500.000 €
	37 - 48 mes	2.250.000 €	750	6.750.000 €
	49 - 60 mes	2.250.000 €	750	9.000.000 €
	Skupaj do 2022		3000	

(Izračun v tabeli je pripravljen na osnovi zakonskega minimalnega dohodka, ki je osnova za denarno socialno pomoč; 297,53 EUR od 1.8.2017. To pomeni, da letno izplačilo denarne socialne pomoči znaša 3.571 EUR. Za potrebe tega izračuna smo upoštevali 3.000 EUR na osebo, ker bo število prihranjenih mesečnih izplačil po osebah v času poročanja različno in bo lahko od 6-12 mesecev)

V tabeli je prikazano, kakšni so pričakovani neposredni učinki v posameznih časovnih obdobjih in skupaj. Izračun neposrednih učinkov temelji na povprečni vrednosti denarne socialne pomoči, ki znaša 297,53 EUR/mesečno na osebo. Praviloma oseba prejema denarno socialno pomoč vse mesece v letu, saj gre za dolgotrajne prejemnike. Prejemniki bodo zaključevali programe in se vključevali na trg dela v različnih mesecih. Zato bo včasih prihranek manjši od potencialnega 12 mesečnega izplačila denarne socialne pomoči in je izračun temu prilagojen.

Ustrezna poročila o doseganju učinkov bodo posredovana v skladu z navodili za poročanje.

Posredni učinek izvedenega projekta je vzpostavljen in delujoč sistem socialne aktivacije, ki omogoča doseganje prej navedenih neposrednih učinkov projekta. Sistem je vzpostavljen, njegovo delovanje pa bomo preverili z vmesnimi evalvacijami, ki jih bo izvedel Inštitut RS za socialno varstvo. Prvo evalvacijo načrtujemo v prvi polovici letošnjega leta.

1.6 OBRAVNAVANI ZASTOJI IN REŠITVE

O prvem zastoju na projektu sem poročal 9. 11. 2016. Nastal je še preden sem prevzel njegovo vodenje. S sklepom vlade sem bil za vodjo projekta imenovan 27. 10. 2016 in takoj ob prevzemu projekta sem ugotovil, da je izvajanje prve faze projekta – vzpostavitev projektne enote (zaposlitev vodje, namestnika, administratorja, informatika in 48 koordinatorjev socialne aktivacije) v časovni zamudi približno 3 mesece. Zamuda je bila posledica vsaj dveh vzrokov:

- Proces socialne aktivacije je povezan z reorganizacijo Centrov za socialno delo in ga ni bilo mogoče pospešiti brez odločitev, povezanih z reorganizacijo CSD,
- Sodelavci na projektu so bili angažirani tudi na drugih nalogah in posledično niso dovolj časa namenili temu projektu.

Znotraj MDDSZ smo opravili številne aktivnosti za pospešitev izvajanja projekta. Najprej sem se dogovoril z vodji NOE na MDDSZ o prioritetenem delu oseb na projektu in zmanjšanju drugih obveznosti. Z vodstvom MDDSZ smo uskladili koncept reorganizacije CSD, kar je bila pomembna podlaga, da smo lahko pospešeno nadaljevali delo na projektu. Reorganizacija je namreč pomembno vplivala na območja delovanja koordinatorjev (62 CSD-jev se je združevalo v 16 regijskih) in način sodelovanja med institucijami, ki so bile vključene v projekt socialne aktivacije.

Časovni zamik dokončanja te faze projekta ni vplival na stroške projekta, prav tako ni imel vpliva na datum končne realizacije projekta.

Poročilo o drugem zastoju je bilo posredovano 10. 3. 2017. Znotraj iste faze projekta – vzpostavitev PE za socialno aktivacijo – je prišlo do manjše zamude pri pripravi akta o sistemizaciji MDDSZ.

Zamuda je nastala zaradi predhodnih zamud (kar je opisano v prvem poročilu). Delovna mesta v PE so bila namreč umeščena na MDDSZ, z namenom, da jih po reorganizaciji CSD-jev prenesemo v mrežo centrov. Zamudo smo skušali izničiti s pospešenimi postopki obravnave vladnega gradiva z aktom o sistemizaciji, na kar pa generalni sekretariat Vlade RS ni pristal in je vztrajal pri redni proceduri obravnave vladnega gradiva. Akt o sistemizaciji je bil potrjen v zadnjem tednu decembra 2016, zato smo morali objave prostih delovnih mest zamakniti v januar 2017, saj bi bila objava med prazniki sporna. Prav tako smo prejeli izjemno veliko število prijav na prosta delovna mesta.

1.7 OBRAZLOŽITVE RAZLIK IN ODMIKOV

Poglavitni odmik od načrtovanih nalog se je zgodil na fazi projekta Programi socialne aktivacije. Načrtovana sta bila dva javna razpisa – za dolge in kratke programe, ki smo jih tudi izvedli. Prispelo je manj ponudb, kot smo jih pričakovali in po opravljenem izboru smo izdali sklepe o izbiri za približno 50 % načrtovanih programov.

Čeprav ni bilo načrtovano smo (v aprilu 2017) javni razpis za dolge programe takoj ponovili, da bi izbrali še izvajalce v regijah, kjer prijav ni bilo ali so bile neustrezne. Tudi na ponovljen javni razpis ni prispelo dovolj ponudb in smo izbrali 9 dodatnih izvajalcev in s tem pokrili dodatnih 20 % programov.

Ker tudi po treh izvedenih javnih razpisih nismo pridobili izvajalcev v vseh regijah, kjer se izvaja socialna aktivacija, smo se odločili za pripravo četrtega javnega razpisa in ga objavili v novembru 2017. Ta javni razpis je bil kombinacija dolgih in kratkih programov in je bil bolj uspešen. Prejeli smo 24 prijav, ki so v postopku ocenjevanja; sklepe o izbiri bomo izdali v mesecu marcu 2018 in pridobili izvajalce v večini preostalih regij in pokrili 90 % načrtovanih programov in krajev izvajanja.

Kljub dvema dodatnima javnima razpisoma, ki nista bila načrtovana in sta bila vseeno izvedena, še vedno nimamo izvajalcev v Grosuplju, Vrhniki, Trebnjem in Ilirski Bistrici, kar je 10 % načrtovanih krajev izvajanja. Razlog je v premajhnem številu usposobljenih izvajalcev tovrstnih programov na trgu v Sloveniji.

Aktivna socialna politika je nov pristop, ki ga v takšnem obsegu še nismo izvajali, zato bo potreben čas, da se skozi izvajanje usposobijo novi izvajalci. Prav zato je zelo pomembno sprotno spremljanje izvajanja programov, vrednotenje rezultatov in zadovoljstva udeležencev, da bi lahko dobri izvajalci pridobili dodatne reference in se odločili za izvajanje programov tudi izven sedeža svojega podjetja.

Novo javne razpise za programe socialne aktivacije načrtujemo v letu 2019, objavljeni bodo za obdobje do leta 2022. Pričakujem, da tovrstnih problemov ne bo, saj bomo uporabili pridobljene izkušnje, izvajalcev bo na trgu več in tudi programi bodo razpisani za daljše obdobje.

2 ZAKLJUČEK

Projekt socialne aktivacije je velik izziv na področju socialne politike. Že pri snovanju Operativnega programa 2014–20 in pogajanjih s Komisijo je bilo to področje prepoznano kot izjemno pomembno, saj lahko socialna aktivacija vpliva na zmanjševanje stopnje tveganja revščine in stopnje socialne izključenosti.

Gre za zelo zahteven projekt iz več vidikov. Potekal je vzporedno z reorganizacijo mreže Centrov za socialno delo, kar običajno ni dobra popotnica tovrstnim projektom, ki so praviloma povezani z uvajanjem številnih sprememb in spreminjanjem načina dela. Kadar je sprememb preveč, je tudi tveganje za neuspešno izvedbo projekta večje.

V okviru projekta smo na MDDSZ zaposlili 51 oseb, kar je bil, glede na število prijav, izjemno velik obseg dela za kadrovsko službo in tudi vse ostale, ki so pripravljali podlage za sistemizacijo in opise delovnih mest.

Programov socialne aktivacije v takšni obliki še nismo izvajali, zato je njihovo načrtovanje oteženo, saj ni primerljivih izkušenj in rezultatov izvajanja iz preteklosti, zato načrtovanje ciljev temelji na primerjavi podobnih programov, glede vsebine in načina izvajanja pa so mnenja strokovne javnosti mnogokrat različna. Šele spremljanje in vrednotenje bo pokazalo, kako uspešni bodo programi.

Poseben izziv je bil tudi povezovanje institucij, ki so vključene v izvajanje socialne aktivacije. Njihova različna organiziranost in različen pristop do uporabnikov (ZRSZ je organiziran kot zavod, Centrov za socialno delo je 62) je zahteval veliko komunikacije in usklajevanja, da smo prišli do sistema dela, kot deluje v tem trenutku.

Ocenjujem, da bo v prihodnosti, ne samo zaradi zmanjševanja stopnje revščine in socialne izključenosti, ampak tudi zaradi pomanjkanja delovne sile v Sloveniji, socialno aktivacijo potrebno izvajati celovito in sistemsko, kar pomeni, da bo potrebno ta pilotni projekt razširiti in zagotoviti dodatne vire financiranja. S pilotnim projektom smo postavili dobre temelje, ki bodo to omočili.

Projekt VEM 6.1 smo uspešno zaključili in ga predali v izvajanje do leta 2022. Pri tem je bila pomembna tudi podpora vodstva MDDSZ in polna pooblastila, ki sem jih imel kot vodja projekta, ključna pa je bila ekipa prizadevnih in entuziastičnih sodelavcev, ki delo na socialni aktivaciji nadaljujejo.